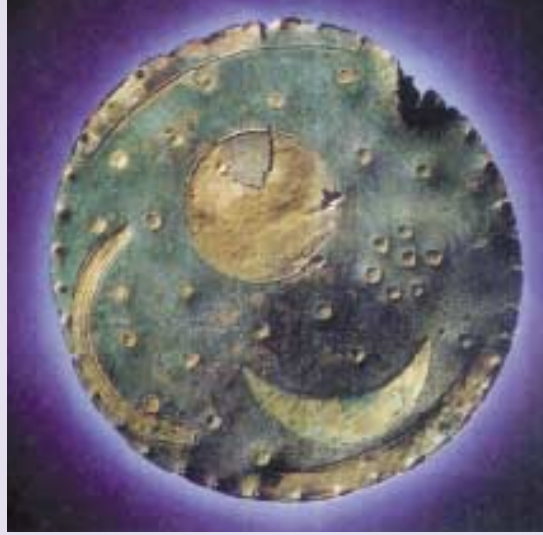

Arkeoloji

Tunç Çağında Gökbilim

Almanya'nın Halle kentindeki Prehistorya Müzesi'nde sergilenen 3600 yıllık bir bronz disk, Tunç Çağı Avrupa'sında gökbilimin varlığına bir kanıt olarak gösteriliyor. 1998 yılında iki amatör arkeolog tarafından Saksonya eyaletinde Leipzig kenti yakınlarında bulunup bir antikacıya satılan ve yeniden el değiştirdikten sonra bu yıl resmi yetkililerce el konulan bronz diskin üzerinde

altından Güneş, Ay ve yıldız figürleri bulunuyor. Arkeologların en çok ilgisini çekense, bir araya kümelenmiş

yedi yıldız. Bu kümenin, "Ülker" ya da "Yedi Kızkardeş" olarak da bilinen Pleiades açık yıldız kümesi olduğu düşünülüyor. Bronz diskin yapıldığı yıllarda Pleiades kümesinin bahar aylarında Avrupa'da görülemediğini kaydeden Tunç Çağı uzmanı Alix Henseler, o tarihlerde kümenin gökyüzünden kaybolmasının baharın müjdecisi olarak değerlendiriliyor olabileceğini belirtiyor. Henseler'e göre bu da, Tunç Çağı'nda orta Avrupa'da yaşayan insanların yıldızlara bakarak mevsimlerle

ilgili sonuçlar çıkarabildiklerini gösteriyor.

Nature, 25 Nisan 2002

Ninova Kütüphanesi 2500 Yıl Sonra Diriliyor

Irak Hükümeti'yle Musul Üniversitesi, önümüzdeki aylarda eski Mezopotamya'nın en önemli güçlerinden olan Asur Devleti'nin başkenti Ninova'da, 2500 yıl önce yakılan ünlü kütüphanenin yeniden inşası çalışmalarına başlamaya hazırlanıyorlar. İmparator Asurbanipal tarafından kurulan kütüphane, zamanının en önemli bilgi hazinesi olarak kabul ediliyor. Asurbanipal (MÖ 668-628), hükümdarlığı süresince adamlarına bugünkü Orta Doğu'da bulunan tüm ülkeleri tarattı-

rarak dini, bilimsel ve edebi eserleri ülkesine taşıtmıştı. Kendisi de çivi yazısını kullanma hünerine sahip ilk imparator olmakla öğrenen Asur-

banipal'in iktidarı sırasında, Ninova kütüphanesinde 25,000 kil tablet toplandığı sanılıyor. Aydın hükümdar bu tabletlerin kendisine "çarpma ve bölme problemlerini çözmede ve Tufan öncesi yazılmış yazıları okumada yardımcı olduğunu" belirtiyor. Asur imparatorluğunu yıkan Babil ve Med orduları, başkent Ninovayı ateşe vermişler, ancak, alevler, kütüphanede saklanan kil tabletlere fazla zarar vermemişti. 1850 yılında kütüphaneyi bulan İngiliz arkeologlar da, aralarında ünlü Gılgamış destanı ve Tufan efsanesini de içeren tablet koleksiyonunu bulup ülkelerine taşımışlardı. İngiliz müzelerine taşınan paha biçilmez tabletler arasında temel başvuru kaynakları, sözlükler, kehanetler ve dini ritüellere ait kayıtlar ve matematik metinleri bulunuyordu.

Iraklı yetkililer, beş yıl içinde tamamlamayı umdukları kütüphane için cimri davranmak niyetinde değiller. Irak Yüksek Öğrenim ve Bilim Bakanı Humam Abdulrezzak, Science dergisine verdiği demeçte, kütüphane kompleksinin "hem büyüklük, hem de maliyet açısından İskenderiye Kütüphanesi'ni geçeceği" umudunu dile getirdi. Gene dünyanın en büyük bilgi koleksiyonlarından biri sayılan İskenderiye kütüphanesi de yakılarak yok edilmişti. Mısır Hükümeti de geçtiğimiz aylarda İskenderiye'de 200 milyon dolar harcamayla ultramodern görünümlü yeni bir kütüphane yaptırmıştı. Irak Devlet Başkanı'nın adıyla Saddam Enstitüsü diye anılacak merkez, yabancı arkeologlar arasında kuşkucu bir ilgi uyandırmış bulunuyor. İtalya'nın Padova Üniversitesi'nden arkeolog Frederick Mario Fales, çivi yazısı araştırmaları için bir merkez ve bir kütüphane düşüncesinin "gerçek bir rönesans" anlamına geldiğini vurgulamakla birlikte, sayısal kütüphanelerin hızla yayıldığı bir devirde, salt tablet üzerine kurulmuş bir projenin akademik olmaktan çok nostaljik bir girişim olacağı uyarısını yapıyor.

Science, 3 Mayıs 2002